

Liss Olof Larsson
på sin rundresa i
den gamla
valkretsen 1887.
Alla frihand...

8 D Br. 1887 Larsson Liss Olof

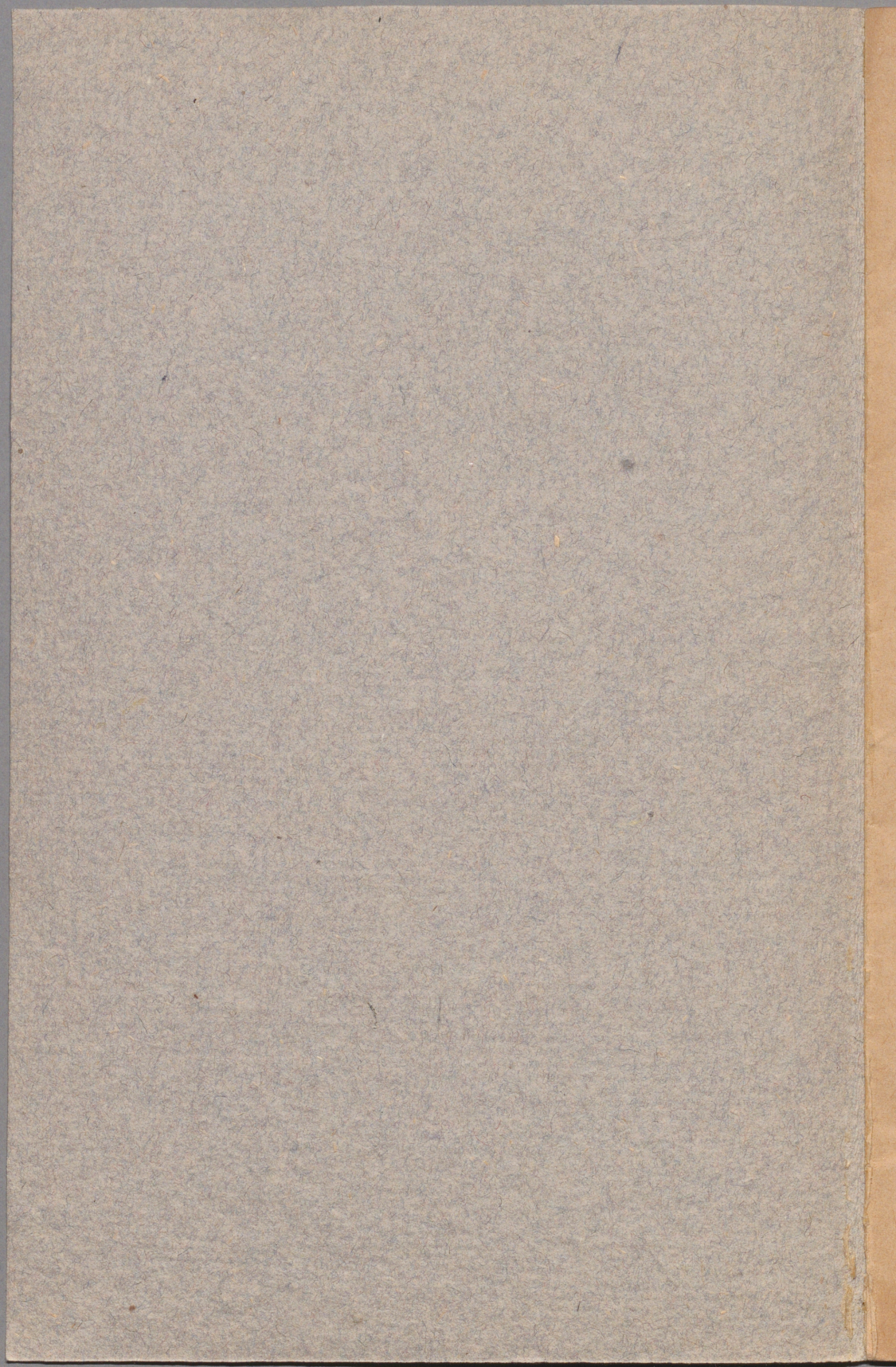
National Library
of Sweden

[LARSSON, LISS OLOF]

Liss Olof Larsson på sin
hundraress

Pisogn
Sv.
Polarna
(Sv)

1887.

Biograf
Sv
Polen
(Sv)
1887

LISS OLOF LARSSON

PA SIN RUNDRESA I DEN GAMLA

VALKRETSEN 1887

ALLA FRIHANDLARE TILLEGNAD

AF

K. JOHNSON & CO.

FÖRFATTAREN

LISS OLOF LARSSON

PA SIN RUNDRESA I DEN GAMLA

VALKRETSEN 1887

ALTA FRIBANDARE TILLGÅVA

STOCKHOLM

JOHN FREDINGS BOKTRYCKERI

1887.

Liss Olof Larsson

är född den 17 Januari 1838 i Vestannors by, Leksands socken.

Den restlige dalabonden, i sin hemorts vackra drägt, ådrog sig uppmärksamhet i *Kammaren*, icke minst ifrån läktarne. Att han ej vanslägtats ifrån fäderna såg man genast och snart fick man äfven höra det. Det går en sägen om en notarie i bondeståndet, som sällan hörde på de hedervärdes föredrag men ändå alltid fick sina protokoll godkända, att han redde sig genom att i hvarje yttrande lägga in något om skjutsens skiljande från jorden. Äfven Liss Olof debuterade med en motion om skjutsens skiljande från jordbruket. Men hans nästa motion visade, att han icke i bränvinsfrågan upptog bondeståndets *mantel*. Långt ifrån att längta tillbaka till husbehofsbrännings »privilegium», som så ihärdigt försvarats af bondeståndet och endast genom en »statskupp» vridits ur dess hand, gick Liss Olof modigt fram på den 1854 beträdda vägen, både 1867 och framgent anhängare af allt kraftigare lagstiftningshinder för utskänkning af spritvaror.

Sitt första tal i *Kammarens* plenum höll Liss Olof för att mot en stadsrepresentant försvara almanackans helgdagar; motionären ville afskaffa sex stycken, af hvilka dock en (midsommardagen) skulle få stå kvar som fridag från arbetsskyldighet, men utan gudstjenst. Ensamt **barn-****domsminnen från Leksands kyrkbacke** kunde göra tillfyllest för att stämma Liss Olofs sinne emot en dylik ändring af det bestående, men den unge Leksandsbon afstod från sina fäders bruk och tillät söndagar och helgdagar med en tankegång som då väckte någon förundran, men som sedermera allt för ofta återfunnits i hans argumentationer, för att icke rent af tillhöra mannens *Karakteristik*.

Sedan herr Larsson fått tillfälle att visa huru djupt han delade fördomarne hos »massan af folket», hvilket han alltså förklarade sig tillhöra, och när han 1868 ånyo uppträdte mot förslagen att från statskyrkans band fria medborgerlig kompetens, fick han af Blanche benämningen »ofördragsamhetens apostel.» *) »Kan det vara lämpligt»,

*) Se slutet.

frågade Liss Olof, »att sedan så mycket svenskt blod, ja Sveriges störste konungs blifvit offradt på Tysklands slätter just i striden mot den fiende till vår lära, hvilken vi der uppsökte och besegrade, nu sjelfmant vilja släppa lös denna fiende inom vårt lands egna gränser?» Att Gustaf Adolf stred för religionsfriheten och att »fienden», d. ä. den som icke tillhör svenska statskyrkan, längesedan »sluppit lös» inom Sveriges gräns, förbisåg talaren helt och hållet under sträfvan att i kraftiga ord gifva luft åt sin åsigt.

Statsmedels användande för Stockholms kungliga teater var ett af de missbruk, mot hvilka Dalarepresentanten tidigt drog i härnad med motioner och anföranden i Kammarens plena. Teaterns egenskap af bildningsanstalt *var honom alldeles ofattlig*, men att den tog en del af skattebidragen i anspråk fattade han *som en grym orättvisa mot skattdragarne*. Under ordande härom målade han i bjerta taflor kontrasten mellan teaterns lyx och hemortens nöd. »Det finnes andra skådespel», utbrister han, »än de, som gifves på kugl. teatern, jag menar den scen, då från den fattige utmätas hans sista bohag till kronoutskyldernas betalande», och den scenen står så lifligt för hans minne, att den mer än en gång återkommer under hans lifliga debatter *för sparsamhet med statens medel*.

Få ha också varit så konsekventa i detta fall som Liss Olof Larsson, då det gällt stadsbudgetens *utgiftsafdelning*. Ty han fäster sig icke blott vid embetsmannalöner och pensioner, han granskar härens och beväringens ransoner, han nagelfar fångars utspisning och bemöter till och med en gång med stötande hån ett förslag om ersättning åt två oskyldigt häktade qvinnor. Men på *inkomstafdelningen* är det en annan sak. Der kommer statskassan i *andra hand*, de skattdragande jordegarnes bästa i första.

Knapt någon af »Andra Kammar-majoritetens» män har så eftertryckligt som Liss Olof Larsson inom riksdagen fört deras talan, som »i 200 år burit indelningsverkets tunga»; d. v. s. deras, som ega den »icke-priviligierade» jorden. Med en talang, som är obestriddig, har han härunder följt föredömet af den romerska statsman, som afslöt alla sina yttranden i senaten med orden: »*för öfrigt anser jag Cartago böra ödeläggas*».

Är det fråga om nedsättning af postporto, om anskaffande af vatten- och brödstraffet, om embetsverks löneroglering, om emigrationen, om tull på kolonialvaror — allra mest när det är fråga om försvarsväsendet, alltid har Liss Olof sin »kläm» på slutet. »Vi hafva denna

riksdag», klagar han 1884, »fått från regeringen mottaga förslag, såsom t. ex. derom, att fångar numera skola undslippa vatten- och brödstraffet, d. v. s. man lindrar för dem som begått lagbrott. De som hafva stor brefvexling hafva fått postportot nedsatt, och löneförbättringarna ha blifvit gifna åt en mängd tjenstemän, samt dessutom bereddes i fjol åt konsumenterna af siden och vin samt andra fina saker betydliga nedsättningar i tullafgiften, med ett ord, alla blifva ihågkomna. Det är blott en folkklass — en näring — nämligen jordbrukarne, hvilka med nöd kunna sträfva och kämpa sig fram, som lemnas *utom räkningen*. Icke ens sedan skattekomiténs utredning i fjol visat, hvilka himmelskriande orättvisor som vederfaras landets modernäring, har regeringen aktat nödigt att föreslå någon ändring deruti.

»*Idkarne af landets modernäring*» står här som liktydigt med de små hemmansegarne. »*Kaffekonsumenterna*» äro de rika och välmående. För *deras* bästa var det således, sade en kammarkamrat, som regeringen föreslagit nedsättning af tull på kaffe och té. »I min hemort», invände genast Liss Olof, »i min hemort känna de allra flesta icke hvad té är, och om de finge se något af den varan, skulle de sannolikt tro, att detta vore något som skulle användas för *creaturen*.» Sådant kan gerna få bli kvar i Sibirien och Kina, fortfor talaren, *men svenskarne kunde få bättre födoämnen*, (ej med *svälttullar*), om de läte bli att exportera sitt bästa smör och sin gödboskap utan i stället förtärde sådant hemma i landet.

Men så goda saker lära icke stå till buds, ens för konsumtionen, i Liss Olof Larssons hembygd. »Der», säger han t. ex. 1871, »är man välbergad om man har sill, salt strömming till sitt hafrebröd, och stor slösare, om man begagnar sofvel till rågbröd. Man knotar icke der, om tullen höjes på kaffe och socker, ty dessa artiklar betraktar man som *kuriositeter*, icke som nödvändighetsvaror». Det är ett vänligt drag hos Liss Olof Larsson, att han merändels hänför sitt votum, vare sig i kulturfrågor eller i skatte- och tullfrågor, till de åsigter, som gälla i hans hemort. Men han har en gång uttalat de vackra orden: "***Låt oss icke betrakta en stor fosterländsk fråga provins- eller klassvis! Det är det helas väl och bästa som åsyftas, då måste små och enskilda intressen vika***"!!! Dessa yttranden gälla dock icke försvars- och grundskattefrågor. De äro i stället den brygga, på hvilken Liss Olof Larsson den 5 mars 1886 verkstälde öfvergången från försvaret för hemortens rågbröd till försvaret för **den stora, fosterländska spannmålstullen**.

Den gången erkänner han verkligen, att han, »icke sökte utröna tänkesätten» inom sin valkrets; men nu tror han sig deremot om att säga dem, att de icke »så genomträngt denna fråga, att de kunnat bilda sig någon bestämd åsigt rörande densamma.» Med sin egendomliga tankegång, *känd sedan ett tjugotal af år*, i märker han, att den fria konkurrensen folken emellan betingar att alla skulle arbeta under samma gynsamma förhållanden, emot hvilket antagande redan klimatets olikhet lägger oöfverstigliga hinder. Om menniskorna vore af vår Herre förfärdigade likartade maskiner, för samma slags arbete utställda i alla jordens delar, skulle denna anmärkning icke sakna befo-genhet.

Men talaren sjelf har tydligen icke ansett »klimatet» som tillräcklig bevisning för den satsen, att »**vi**» (jordbrukare) »måste skydda vårt eget arbete och icke låta frihandelsteorierna göra slut på våra egna näringar.» Jordbrukarens stora skulder äro ett bättre skäl. **Hans konsumerande landsmän böra därför af lagen tvingas att hjälpa till att betala dem.** Och om arbetaren då skulle få betala 6 öre för sin kaka i stället för 5, så gör det ju honom ingenting?, om han derigenom får 6-öres arbetsförtjenst, men under brist på »skydd» för arbetsgifvaren skulle icke ens han kunna förtjena 5 öre. Härmed stannar *den* bevisningskedjan. Huru 6-öres länkenhär skall gripa in i den förlorade 5-öres länken återstår att bestämma.

Ett ord till vilja vi dock säga innan vi ingå på hvad verkligen i dessa dagar skett och gifvit anledning till dessa¹ rader (nemligen den ifrågavarande Rundresan). De äro hr Liss Olof Larssons egna ord:

*”Idkarne af landets modernäring står här som liktydigt med de små hemmans-egarne *).”*

Och öfvergå nu till *Rundresan* som börjades i *Gagnef* den 25 mars, hvarvid en stor massa, af ej allenast Ståndspersoner, utan äfven *en mängd* allmoge var tillstädes. Röstberättigade eller ej lemna vi å sido.

Liss Olof skildrade der, uti ett varmt tal, sin ställning och afgaf om vi så må säga sin *syndabekännelse*

Den upptogs ej nådigt utan belönades med »ganska blandade uttryck» och vid nästa möte i

Ål förklarade han tydligen att ehuru han fann ett stort motstånd äfven der buro sig Ålskarlarne särdeles beskedligt åt emot hvad Gagnefskarlarne gjort, hvilka till och med varit *hårdhämdta* i sina försök att uttrycka

*) Männe ej de stora?

— ej sin erkänsla — utan ovilja mot all brödsfatt eller om vi få begagna grundlagens ord »Lägga skatt och tunga på Svenska konungens undersåter».

Vid Leksand brast ovädret ut ej nog att hafva en massa skrålande allmoge mot sig möttes der intelligens och talareförmåga. Vi tillåta oss att ur »*Dagens Nyheter*» uttaga några ord:

Innan hr Liss Olof Larsson kom hem, hade han låtit utlysa möte i Leksands sockenstuga söndagen den 27 mars för att redogöra för sin åsigt i tullfrågan. Äfven de som hade motsatt åsigt skulle få uttala sig och vara välkomna.

Men då en så stor folkskara samlats, att icke fjerdedelen kunde rymmas i sockenstugan, måste man begagna kyrkvallen till plats för sammankomsten.

Först började hr L. O. Larsson att tala om några agitatorer, som spridit rykten om honom. Så skulle en sådan ha predikat att hr Larsson köpt 100 tunnor spanmål för att förtjena på när det blef tull. »Jag har endast köpt 100 pund hafre, så var det endast tiondedelen som var sanning», förklarade hr L.; »vidare skulle jag vara för storskifte, ändock jag visade mig mot det samma, och så skulle jag vara orsaken till att värnpligtslagen blef antagen — ja, det var jag visst, och anser jag mig därför hafva en hög ära, ty vi fingo 30 % afskrifna på roteringskostnaden, som vi just i år ha fått erfara, och beväringen fick blott 12 dagar i tillökning, hvilket var en billig mellangift. Och så skulle jag hg ifrat för tull för att spränga regeringen och för att sjelf blifva statsråd, *men det ville jag visst icke blifva?*, utan önskar att regeringen skulle bli kvar, om än det blefve tull.»

Strax derefter öfvergick dock talaren till ett *skarpt klander* af den nuvarande regeringen — tadlande henne för att ej båda *Kamrarne* upplösts. — Om detta skett trodde han att endast *fyra* representanter från Kopparbergs Län deruti skulle ingått i. st. f. *sex*. Vidare redogjordes för de tal som han hållit på riksdagen.

Nu kom »*förstöraren*» i skepnad af Ledamot i *första Kammarne*, hr O. H. L. Claesson, hvilken ej allenast bemötte — utan i alla punkter — beslog hr »Liss Olof»; och detta under massans jubel, så starkt, att då han ytterligare framträdde skreks Nej, Nej! i flera repriser, då deremot hr Claesson belönades med hundrafaldiga hurra- och bravorop.

Det märkvärdigaste kom dock till sist i det hr Liss Olof — efter slutligen erhållen tystnad — uppträdde och påstod det föregående talare, som *arbetare- och människovän* ej hade afstått eller afprutat i sin lön

ehuru dåliga tiderna voro*) men antyde det embetsmän alltid passade på att begära dyrtidstillägg. (Det sista vilja vi ej motsäga.)

Efter en ytterligare "*dufning*" af hr Claesson togs reträtten till *tårar* och påstående det han vore nöjd att efter 22-årig verksamhet nedlägga sitt mandat som Riksdagsman (vi tvifla?) afslöt han mötet under förvändning att skynda till ett annat utlyst dylikt.

Vi bry oss ej om att följa honom vidare utan vilja endast relatera en särdeles kvick sammanställning, i afseende å *tårarne*, i dagarne synlig i en af hufvudstadens mest spridda tidningar:

Konung Gustaf I Wasa gret öfver Dalkarlarne vid Leksands strand.

Liss Olof Larsson gret öfver Dalkarlarne vid Leksands strand.

Den fläkt af »Lyckans» vinge som hittills följt hr Liss Olof Larsson tyckes nu vara utblåst och herrar protektionister torde säkerligen, bland andra stora förluster, få räkna denna »bälde kämpe» — af öfvertygelse för dess sak — hvad veta vi????!

*) Undras huru mycket hr Liss sjelf afprutat af sin ganska rundliga inkomst såsom *Riksdagsman*, *Riksbanksfullmäktig*, *Ledamot af alla, snart sagdt, upptänkliga Komiteer*, synnerligast då han kan tillåta sig att på — tu man han — äta middag på en af hufvudstadens bästa Restaurationer för summa summarum 2 kronor 50 öre med 10 kuvertbröd, — bra stor synd att då ej fanns *Karstens* nya om 2 fots längd — och som vi förmoda propotionsvisa höjd och bredd. (Se Gasterea, Tidning för Kokkonst.)

